

ΚΕΝΟΦΟΒΙΑ

Επιμέλεια
Άρης Μπουσιόπουλος (φιλόλογος)

Οι εικόνες που κοσμούν το βιβλίο
είναι εικαστικά έργα της Στέλλας Μαντοπούλου

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2025
ISBN: 978-960-615-810-0

© 2025, Στέλλα Μαντοπούλου
© 2025, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ: Μαυροκορδάτου 11, Τ.Κ. 106 78
τηλ.: 210 3304196 - 210 3830604, fax: 210 3819439

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Πρασσακάκη 5, Τ.Κ. 546 22
τηλ.: 2310 220992, fax: 2310 220910

www.amosbooks.gr ◇ info@amosbooks.gr

ΣΤΕΛΛΑ ΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Κενοφοβία

Συνομιλία με τον Άρη Αλεξάνδρου

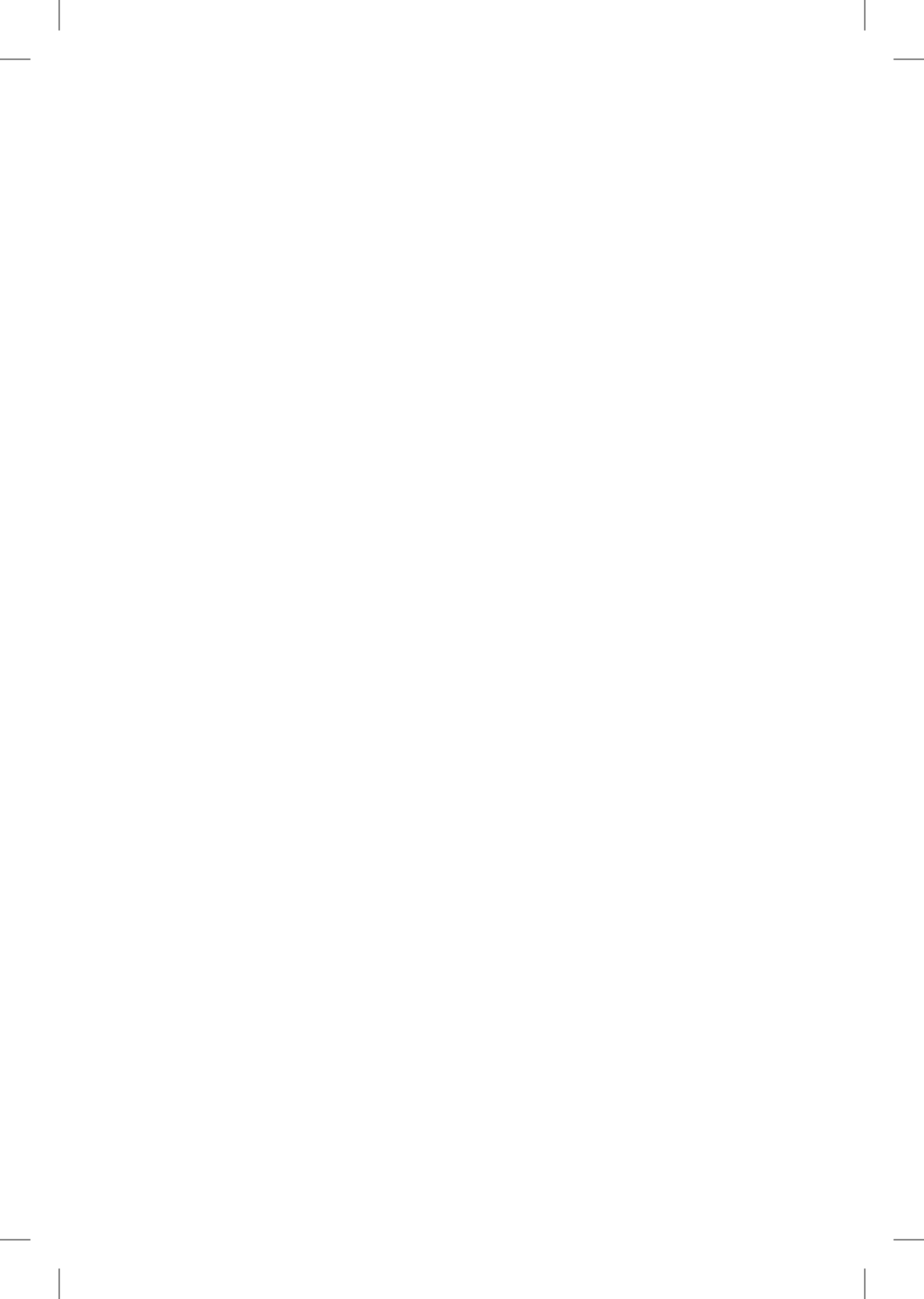
 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

Μόλις μου συστήθηκε το κιβώτιο του ποιητή
ανευδοίαστα με πήρε αγκαλιά
κι εγώ τραβήχτηκα.
Τώρα ντρέπομαι που άργησα να του δοθώ.
Μα ίσως δεν είναι ποτέ αργά για να μάθει κανείς
να φοβάται.

Στέλλα Μαντοπούλου

στον Βασίλη

Horror vacui¹

Μαζεύει γύρω της βιαστικά ό,τι μπορεί από τα ελάχιστα που παραμένουν στη θέση τους. Το διαισθάνεται. Μια τεράστια άπωση, φερμένη από τον πυρήνα του τοπίου, λακτίζει τα πάντα εκτός τελάρου. Κάτι νευρικά κίτρινα, ίσα που τα προλαβαίνει, νεφτιλίδικα,² από το κομμάτι του ουρανού, μπλεγμένα με λίγα μπλε φθαλικά, κορεσμένα και βαριά. Λίγες ευθείες δειλές και μερικά τετράγωνα, σακατεμένα στις γωνίες τους, από τις φαβέλες-σπίτια της (ένα να τραβήξεις από τον πίνακα και πέφτουν όλα). Γραπώνει όμως όπως όπως και αρκετές παστοζικές³ όμπρες ψημένες και σιένες ωμές από τις ρίζες και τους ριγμένους κορμούς -αγαπημένο της θέμα-. Και μια τόση δα δηλητηριώδη κόκκινη λαζούρα⁴ από κάδμιο, στρυμωγμένη και τρεμάμενη ανάμεσα στα χαλάσματα. Παρίστανε για καιρό πως δεν την άκουγε να φωνάζει απέλπιδα, μα τώρα την τραβά κατάκαρδα. Τα τυλίγει όλα πάνω της, τα ενδύεται με κινήσεις ασυντόνιστες, σπασμωδικές, σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να τα νιώσει όπως ήταν άλλοτε, γνώριμα, δικά και ασφαλή. Άλ-

¹ κenoφοβία, φόβος κενού, στη ζωγραφική είναι η ανάγκη πλήρους κάλυψης του ζωγραφικού χώρου

² αραιωμένα με μεγάλη ποσότητα από νέφτι

³ σαρκώδεις, φτιαγμένες από όγκο χρώματος

⁴ μια διάφανη, ευαίσθητη χρωματική επίστρωση, πινελιά

λοτε. Κάποτε. Πλέον όχι. Ελίσσεται απεγνωσμένα για να χωρέσει μέσα τους, μα του κάκου, δεν υπάρχει προοπτική. Το βάθος χάθηκε. Είναι καταδικασμένη να στέκει έκθετη, πάνω από ό,τι νόμιζε πως της ήταν σπουδαίο και για πρώτη φορά έξω από αυτό, αυτή -ένα τρισδιάστατο, ογκωδέστατο περίσσειμα- που τώρα εξέχει επίφοβα από την επιφάνεια ενός νεκρού τοπίου. Πρωτοφανές, να ξεχωρίζει τη μορφή της. Πρωτόγνωρο, η μορφή της να ξεχωρίζει και να μην την ορίζει, να μην τη γνωρίζει, ούτε να την αναγνωρίζει. Πώς να σωθεί; Κάθε αρπακτικό σχήμα, χρώμα, γραμμή, σημείο, θα μπορούσε με άνεση να την αποκόψει από τον κόσμο της. Από τον πάλαι ποτέ πλούσιο βιότοπο του έργου της. Να την κατασπαράξει. Από την εκφορά εκείνης της καταληκτικής φράσης και ύστερα -πάντοτε διαβάζει μεγαλόφωνα- την ταλαιπωρεί μια απροσδιόριστη αίσθηση κινδύνου και καταδίωξης. Πράγματι, νιώθει να βάλλεται περισσότερο από ποτέ, λες και μέσα από *Το κιβώτιο* του ποιητή,⁵ εκτινάχθηκε μεμιάς όλο το μαύρο και ξεχύθηκαν μανιασμένες όλες οι στραβές κι ανάποδες όψεις των πραγμάτων. 'Ο,τι δε σκέφτηκε; 'Ο,τι δε θέλησε; 'Ο,τι απέφυγε; Ίσως, ίσως, ό,τι δεν άντεξε ποτέ να ζωγραφίσει, να του δώσει μορφή, πρόσωπο, να το δει. Χάθηκε η στερεότητα όσων πίστευε, αυτή η επίπλαστη αίσθηση του μόνιμου, του ανέγγιχτου, του απαράλλακτου, αυτή η αχειροποίητη αφέλεια που απροσδιόριστα την έσωζε ως τα τώρα από τα βαθιά, συντηρώντας τη στα ρηχά, σαχλά ύδατα εικόνων ή μη, όπου τα χρώματα παραμένουν ύλη και η δισδιάστατη εκδοχή τους η μόνη πραγ-

⁵ αναφορά στον ποιητή Άρη Αλεξάνδρου

μάτωση. Αγευσία, ανοσμία, ακαθοριστία, χάος; Η μήψως πρωτόγευστος οργασμός αισθήσεων που μανικά ανοίγουν απάτητα, χορταριασμένα κι ανεξερεύνητα μονοπάτια σπέρνοντας φόβο; Λες και ενεργοποιήθηκαν, λες και ξύπνησαν άξαφνα όλες οι δυνάμεις του σύμπαντος κόσμου και της επιτέθηκαν, προκαλώντας αντιδράσεις και παραμορφώσεις σε κάθε κύτταρο της τέχνης της, σε ολόκληρο το σώμα του έργου της, που τώρα μεταλλασσόταν σε μια Λερναία Ύδρα αντιδρώσα σε κάθε κίνηση του χρωστήρα. Καταπραϊντική η μανιέρα. Μα, αλίμονο! Αυτή η νέα πραγματικότητα αναδύει απ' όλα της τα στόματα μια βρομερή σαπίλα, μια μπόχα πολυκαιρισμένης ανάγκης. Είναι μια λερή, από τις πινελιές κατακάθια που της πετούσε, αλήθεια. Έχει όραση περιμετρική και βλέμμα ερεβώδες. Μέχρι προσφάτως την κρατούσε αλυσοδεμένη, να, μέχρι πριν λίγα κεφάλαια μονάχα, και για χρόνια την περνούσε για πειθήνια. Τώρα βγαίνει πικραμένη η αλήθεια αυτή απ' τα ρούχα της, εκσφενδονίζοντας ένα γύρω πρωτόφαντες εικόνες. Αμπέχονα σχισμένα, άρβυλα λιωμένα, μυστικά επισκεπτήρια, σπασμένα αγάλματα και απ' τις τσέπες δηλητήριο. Κι ετούτη, η φέρουσα το όνομα «δημιουργός», τι ειρωνεία! έκθαμβη παρακολουθεί, παροπλισμένη, την εξπρεσιονιστική αποκάλυψη που συντελείται εμπρός της κι ένα χέρι δεξί, που δεν αναγνωρίζει πια για δικό της, να χειρονομεί βίαια στον καμβά. Θραύσματα σαρκώδους υλικού ορμούν πάνω στην επιφάνεια θάβοντας παλιές συντρόφους εικόνες. Όγκοι ύλης που βίαια ανασκάπτονται και ξεριζώνονται απ' το μέσα της ανοίγοντας λάκκους βαθείς δίχως σταυρούς στο πλάι τους. Μα οι ζωγράφοι είναι άνθρωποι, σκλάβοι της ύλης. Άρα ετούτη

ζωγράφος δεν είναι, γιατί έφτασε ν' αμφισβητεί την ύπαρξη του κάθε μορίου, του κάθε σημείου. Πού να σταθεί; Μέρος ουδέν. Λευκό κενό γεννημένο από μαύρο. Κι είχε από πάντα τον τρόμο του κενού. Εξαφανίστηκε από τις πινελιές της το ιδιαίτερό τους βάρος. Όλες ύποπτες, διφορούμενες, δε στέκουν πια πουθενά ούτε ξαποσταίνουν. Κάπου εκεί, μέσα στις 358 σελίδες του *κιβωτίου*, απώλεσαν παταγωδώς τη διαύγεια, τη θέση, το μέτρο, τη σαφήνεια, τη συνοχή τους. Κι όμως, την ίδια ακριβώς στιγμή που χάσκουν, έρμια της στενότητας του είναι τους, επίπεδες, αβαρείς, ευτελείς, την ίδια αυτή διαστελλόμενη στιγμή, αποκτούν μian ιδέα, μian υπόσταση πρισματική, μια πολυδιάστατη ογκηρότητα που υπονομεύει οδυνηρά κάθε όψη, πρόσοψη, άποψη, κάτοψη του παρελθόντος. Αταυτοποιήτα έρμια ανολοκληρωτων χρωματικών φράσεων-εικόνων έγιναν όλα τα πλαστικά στοιχεία που χειριζόταν ως τώρα, σε ένα τοπίο απόλυτα ακατάληπτο. Κι εκείνη μόνη. Άστεγη. Ανοχύρωτη. Αυτή που περνιόταν τουλάχιστον για μάχιμη. Αυτή η ατρόμητη, τώρα διαθλάται σε χιλιάδες ασχημάτιστες ψηφίδες αμφισβητούμενες. Το έργο της -τοπίο άτοπο- δυστοπικό, γεμάτο συνθήματα και συνθηματικά γραμμένα σε ψευδοτοίχους με συμπαθητική μελάνη αγνώστου χρώματος, στημένα παιχνίδια που κυλούν σε ράγες χιλιόμετρας, αδιέξοδα μονοπάτια, καμουφλαρισμένα κορμιά και ακρωτηριασμένες αγάπες κάτω από στρώσεις λασπερού χρώματος. Τόσα κι άλλα τόσα που δεν ξεπλένονται. Μόνο αναδεύουν τώρα πια το λούμι⁶ στο πολυκαιρισμένο νέφτι όπου καθαρίζει τους

⁶ θολό κατακάθι

χρωστές της. Πριν από *Το κιβώτιο* δεν άγγιζε ποτέ τον πάτο. Συντηρούσε εκεί πακτωμένη όλη τη βρομιά του παρελθόντος, όλες τις λαθεμένες, όπως τις νόμιζε, πινελιές. Και με κινήσεις ελαφρές ταλάντωνε ανεπαίσθητα κοντά στην επιφάνεια το μακρύ της στέλεχος με την πλατιά τρίχα από σαμούρι, για να το βγάλει έξω δήθεν απαστράπτων. Τώρα ξύνει τον πάτο και σηκώνονται θεριά. Τα εχθρεύεται τόσο όσο τα αγαπά. Τα μαζεύει γύρω της λοιπόν, όσα μπορεί, τα μαζεύει να καθαρίσει ο τόπος και ν' απολαύσει το λευκό, το νέο της τελάρο, σε μια ύστατη προσπάθεια ν' αντέξει τον τρόπο, τον αστείρευτο τρόπο να μείνει η μόνη μπροστά σ' αυτό, η μόνη και μοναδική πινελιά που θα το γεμίσει ή θα το αφήσει τραγικά κενό.